

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֵׁת לָךְ לָךְ

יא' חשוון תש"פ

הפטרה: למה תאמר יעקב

יום פטירת רחל אמנו

ברכת לבנה

יציאת השבת ר"ת 17:47

גיליון 552

כניסת השבת:

16:12

ירושלים: 16:09

יציאת השבת:

17:22

ירושלים: 17:22

בין אמתלאי בת כרנבו לירושלים הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

אויבנו מנסים לערער על זיקתנו למקומות הקדושים לנו כירושלים, הר הבית ואפילו לארץ ישראל. האם יתכן שאנו המזכירים את ירושלים ואת בית המקדש לפחות שלוש פעמים ביום איננו קשורים למקומות אלו? ובאמת ידיעותינו מגיעות עד לפרטים הקטנים, וכך מובא בתלמוד (מסכת בבא בתרא צא, א): "אמו של אברהם אמתלאי בת כרנבו, אמו של המן אמתלאי בת עורבתי וסימנך טמא טמא, טהור טהור. אמו של דוד נצבת בת עדאל שמה. אמו של שמשון צלפונת, ואחותו נשיין". אמנם הגמרא שואלת: למאי נפקא מינה? מה משמעות הדבר? ועונה: לתשובת המינים.

ובשיטה מקובצת הסביר: "למאי נפקא מינה? לתשובות המינים - שאינם מודים בתורה שבעל פה אלא בתורה שבכתב בלבד וזו היא תשובתם, שאומרים להם: אילולי הקבלה מניין היינו יודעים דבר זה? ומאחר שאתם מודים בזה שהוא מקבלה, הודו גם בתורה שבעל פה וכל דבר שהוא בידנו קבלה". והרשב"ם פירש: "לתשובת המינים - ששואלים לנו יותר באלו מנשים אחרות ואנו משיבין להן שמסרו לנו הנביאים בעל פה".

ידיעותינו מגיעות עד המקומות בהם נכלא אברהם והזמן שהיה כלוא בהם, וכך מובא בגמרא שם: "ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: עשר שנים נחבש אברהם אבינו, שלוש בכותא ושבע בקרדו... אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו: אוי לו לעולם שאבד קברניטו".

הידיעה המדויקת של הקורות את אבותינו, וראשית התהוותנו לעם מהווים הוכחה ניצחת לאמתיותה של תורתנו הקדושה, ידיעה זו היא בהחלט סגולה לאמונה, ותשובה לכל שונאינו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

עפר מאברהם אבינו

אברהם אבינו היה אות ומופת לאמונה התמימה בבורא עולם. הניסיונות אותם עבר העלו על נס את האמונה שלו ואת עבודת ה' כפי שהנחילה לדורות הבאים.

נחום איש גז

למה קראו לו נחום איש גז? שכל דבר שהיה עובר עליו היה אומר גז לטובה. פעם אחת רצו ישראל לשלוח דורון לקיסר, אמרו מי ילך? ילך נחום איש גז. שמו למד בנסים הוא. שלחו עמו תיבה מלאה אבנים טובות ומרגליות. הלך ובדרך ישן בבית אחד.

בלילה קמו בעלי הדירה וקנו את התיבה ומילאו בה עפר. כשהגיעו לקיסר פתחו את התיבה ראו שהיא מלאה עפר. רצה המלך להרוג את כולם, אמר צוחקים ממני היהודים. אמר גז לטובה.

בא אליהו בדמות אחד מהם. אמר למלך זהו עפר מיוחד מאברהם אביהם, שכאשר היה משליך עפר זה היה הופך העפר לחרבות וחצים. שכתוב: "יתן כעפר חרבו קש נדף קשתו". היתה מדינה אחת שלא הצליחו לכבוש אותה, בדקו עפר זה עליה וכבשוה.

עלו לבית גנזי המלך ומילאו את התיבה אבנים טובות ומרגליות ושלחוהו בכבוד גדול. כשחזר ישן באותו בית. שאלוהו אנשי הבית מה הבאת עמך שעשו לך כבוד כזה? אמר להם מה שלקחתי מכאן הבאתי לשם. הרסו את ביתם והביאו למלך, אמרו לו העפר שהביאו לכאן משלנו הוא! בדקוהו ולא היתה בו שום סגולה והרגו את הדיירים ההם.

תענית כא, ב

כיצד אברהם אבינו שמר שבת?

אומרת הגמרא: שנכרי ששבת חייב מיתה, 'ואמר ריש לקיש: עובד כוכבים ששבת חייב מיתה, שנאמר: "ויום וְלִילָה לֹא יִשְׁבְּתוּ" (סנהדרין נח, ב). רק ישראל חייבים לשבות בשבת. שנאמר: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲנִי אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם" (שמות לא יז). אם גוי ששבת חייב מיתה, איך שמר אברהם אבינו על כל התורה כולה, הרי אברהם היה ספק בן נח, ספק יהודי? כלומר, אברהם אבינו קודם מילתו היה ספק גוי ספק יהודי?

אחד ההסברים הוא שאברהם אבינו הלך עם ציצית ואז ממה נפשך: אם אברהם גוי - הרי שהוא לא חייב בציצית! ואז הציצית - משא היא עליו - ויוצא שהוא חילל שבת. אם אברהם יהודי? אין בעיה, כי הוא הולך עם ציצית.

הסבר נוסף אומר ה'פנים יפות' שאצל גוי הלילה הולך אחר היום וההפך אצל יהודי. אברהם אבינו שמר שבת כיהודי, כלומר לילה ויום. אם הוא גוי - אז ליל שבת הולך אחר יום ששי ויום ששי הוא עשה מלאכה ולא שבת. במוצ"ש הוא שוב עשה מלאכה ולא שבת. ואם הוא יהודי הרי שהוא שבת ביום השבת ולא עשה מלאכה בשבת.

כוכב צדק לדורות

את גדלותו של אברהם אבינו וסדר חייו, מכנים המשורר הדגול רבי דוד בוזגלו בתוך הפיוט הנפלא שלפנינו. פירוש לפיוט: כוכב צדק רומז למדרש בו מסופר על איצטגנינו של נמרוד האומרים לו ביום הולדתו של אברהם, שראו כוכב הנראה בולע את כל הכוכבים שלידו, והוא יערער על מלכותו.

נמרוד מורה לתרח להרוג את בנו, שהיה הנולד היחידי באותה שעה, ותרח מבריה את אברהם יחד עם אמו, אמתלאי בת כרנבו למערה וחי שם במשך שלוש שנים. כאשר אברהם יוצא מן המערה הוא רואה את השמש ומתפלל לשמש כל היום אך לעת ערב היא שוקעת, ובליל הוא מתפלל לירח כל הלילה, אך לעת בוקר מתחילה השמש לזרוח. אברהם מבין שיש חוק ומשטר במאורות ומתפלל לבורא שעליהם.

אברהם אבינו היה זקן היושב בשיבה, והיה מקהיל קהילות ברבים, להוציאם מאמונת האלילות לקרוא בשם ה' אל עולם. ואולם כאשר בן אחיו – לוט נפל בשבי ארבעת המלכים החזקים אשר נצחו את החמישה, הוא נלחם בהם עם קומץ אנשים ומשיב את הנפש עם הרכוש. לפי המדרש העפר שזרק עליהם הפך לחרבות וחיצים, כרמוז בהפטרה, וכסיפור של נחום איש גושן.

ביום שהשליך נמרוד את אברהם לכבשן האש לאחר שאברהם סירב לכפור באמונה באל עליון, ירד המלאך גבריאל וצינן את הכבשן והיה אברהם מסתובב בתוכו, והסיבה היתה כיון שהאמין באל בצורה מוחלטת ובו שם את בטחונו. אכן, אחד היה אברהם בבני דורו!

כוכב צדק \ רבי דוד בוזגלו

והנה הוא כאריה מתוך יער	כוכב צדק לדורות זרח אורו
ועם קומץ אנשים מעט מזער	אחד היה אברהם בבני דורו
מול ארבעה מלכים קפץ נסער	אשר באביב שנותיו הכיר בוראו
ואת חרבם שם לאל בעפרו	וירא שם במאורותיו את משטרו

וביום בן כוש השליכו אל כבשנו	זקן יושב בשיבה לא שר צבא
ירד מלאך אל תוכו ועננו	ועם שולפי חרבות זכרו לא בא
כי שם שם לו אל שדי בבטחונו	אך להקהיל קהילות נפשו תאבה
אחד היה אברהם בבני דורו	וללמדם את לקחו מדי עברו

הלכות תפילת הדרך

לך-לך: "אמר רב חסדא: כל היוצא לדרך צריך להתפלל תפלת הדרך" ברכות כט, ב.

א. לעולם יבקש אדם רחמים מלפני המקום ברוך הוא על העתיד, ויתן הודאה על העבר, ויודה וישבח כפי כוחו. לפיכך היוצא לדרך, בין הולך רגלי בין נוסע ברכב או במטוס וכיוצא בזה, ראוי לו להתפלל מיד בתחילת יציאתו שישמרהו ה' בדרכו. ובפרט כשזמן ההליכה או הנסיעה שיעור שעה וחומש, דהיינו 72 דקות, ומעלה. ואם שכח להתפלל בתחילה, יכול להתפלל כל זמן הנסיעה.

ב. אפילו כשהוא נוסע ביחידות, טוב לומר את הנוסח בלשון רבים, שמתוך כך תפילתו נשמעת (חוץ מומלת 'ותנני' לפי הסוד). וטוב ליתן צדקה קודם צאתו לדרך, שנאמר: "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו".

ג. הנוסעים בשבת מחמת פיקוח נפש שיעור נסיעה שחייבו בתפילת הדרך, צריך לומר תפילת הדרך ואין זה בכלל אין שואלין צרכיו בשבת (והטעם, כי תקנת תפילת הדרך להיות נשמרין מסכנת הדרכים ובפיקוח נפש איתא בשו"ע סי' רפ"ח דמבקשין בשבת אולם בתורת היולדת פכ"ב סובר דאין לומר תפילת הדרך בשבת כשהדרך אינה מסוכנת).

ד. במקום שיש ספק אם יכול לומר תפילת הדרך בחתימת השם, טוב שיכלול תפילת הדרך בתוך תפילת שמע קולנו של תפילת שמונה עשרה המסתיימת בחתימת ברכת תפילת הדרך.

ה. מותר לומר תפילת הדרך בין מעומד בין מיושב ובין מהלך. אולם טוב שלא יאמרנה מהלך כדי שיהא לו ישוב הדעת וכוונה שלמה בעת אמירתו, ויש נוהגים לעמוד בעת אמירתו. ולכולי עלמא הנוהג ברכב אין צריך לרדת אלא יעמיד רכבו בצד הדרך אם יכול.

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלוהי אבותינו, שתולכנו לשלום ותציעינו לשלום, ותסמכנו לשלום, ותנחנו אל מחוז חפצנו לחיים ולשקמה ולשלום. (והחזירו לשלום) ותצילנו מפח פל ואורב בדרך ומכל מיני פגעניות המתרגשות לבוא לעולם, ותשלח ברכה בכל מעשה ידינו. ותתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו, ותשמע קול תחנונינו. כי אל שומע תפלה ותחנון אתה ברוך אתה ה' שומע תפלה.

'ועקב חלק לדרכו, ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויאמר יעקב כאשר ראם, מנחה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים.' "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, מאין יבא עזרי. עזרי מעם ה', עושה שמים וארץ, אל יתן למוט רגליך, אל ינום שומרך, הגה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. ה' שמרך ה' צלך על יד מינך, יומם, השמש לא יכבה, וירח בלילה, ה' ישמורך מכל רע, ישמר את נפשך, ה' ישמר צאתך ובואך, מעתה ועד-עולם."

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לדפוס: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיה. אלגרה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולטנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו.

להחזרת נעדרים צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמדיה. נדיר נחום. נסים כהן. חבי צעדי. יצחק בן מול מזורח. מרדכי ומשה מזורח. ישראל אברהם נתן. אברהם אוחיון. מרדכי צאנז. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. ר' חיים אוחענה. לוי יצחק אמרד. אורן מועלם. אליהו מייטו. דוד חגבי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. ריי שלמה. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מזורח. יצחק ושמוחה אילון. נסים וסליחה שושן. יצחק ולאח אסטרונגו. נדירה שמעון. מנורה לוי. ליט שבת. אסתר בת תורא. אסתר חדר. חנה יצחקי. דניה פונדק. אליהו בת פריחה. תירצה זיגדון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמליח. אליהו אדרי. נסים מלי. מרים וענוני. עזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעימה בת מנורה. לואיזה מדר. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאל. יוכבד ועקנין. חסידה ששפטוש. עישה דהן. ברכה סופר. חתי אטל. סבטלה בת אולגה. אסתר איבמ. כמסה דדי. כמישה כהן. אליס טוביל. אילה שחר. רבקה שעהו. אריאל דרסעבר ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פרייז, ועיציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה